

Vilniaus universiteto Rektoriui
Vilniaus universiteto Tarybai
Vilniaus universiteto Senatui
Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto tarybai
Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto direktoriui
Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto akademinei bendruomenei

KREIPIMASIS

Dėl TSPMI akademinės misijos ir laisvės žlugdymo

2018 m. balandžio 25 d.

Per nepriklausomybės dešimtmečius TSPMI parengė gabių diplomatų, politikos mokslo ir administravimo specialistų. Tačiau pastaraisiais metais, vadovaujant direktoriui prof. Ramūnui Vilpišauskui, TSPMI studijų kokybė ėmė kelti abejones ne tik studentams, alumnams, politikams, mokslininkams, Lietuvos valstybės vidaus ir užsienio įstaigose dirbantiems diplomatams, administratoriams ir tarnautojams, bet ir visai Lietuvos akademinei bendruomenei.

TSPMI akivaizdžiai ėmė reikštis politikos mokslų ideologizavimo tendencijos – studijų programų formavimas įgijo sovietmečio bruožų: daugėja ideologizuotų kursų (feminizmas, lyčių lygybė ir kt.), mažinama filosofijos, kultūros, politikos, ekonomikos teorinių mokslų dalis, varžomas kritinis požiūris į Europos Sąjungos institucijas, ribojamos pasaulėžiūrinės diskusijos (uždrausti institutą viešai kritikavusio studentų ir alumni sambūrio „Pro Patria“ renginiai) ir dėstytojų laisvė.

Institute pradėti taikyti ir sovietmečiu išmėginti „neteisingų pažiūrų“ dėstytojų šalinimo metodai. Tai ypač išryškino skandalas, kai Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje darbuotojos, galimai paskatintos ir remiamos pačios Atstovybės, suburta studentų grupė kreipėsi į TSPMI administraciją su prašymu, kad prof. Vytauto Radžvilo dėstomas kursas „Europos idėja: tapatumai ir reprezentacijos“ būtų pakeistas iš privalomojo į pasirenkamąjį, nes kursas „iškreipia Europos Sąjungos suvokimą“. Skundu iš esmės išreikštas pageidavimas visą prof. Vytauto Radžvilo dėstymą TSPMI paversti pasirenkamu, nes, nepaisant aukšto teorinio dėstomų kursų lygio, jo esą euroskeptiškas pažiūras turėtų girdėti tik joms pritariantys studentai.

Toks „vieningos“ ideologinės krypties reikalavimas akivaizdžiai prieštarauja VU Statute ir Konstitucijoje įtvirtintiems laisvo įsitikinimų, pažiūrų reiškimo, laisvo dėstytojų aukštojoje mokykloje principams. Nepaisant to, TSPMI administracija patenkino „neteisingomis“ dėstytojų pažiūromis motyvuotą prašymą ir pavertė kursą pasirenkamu, o vietoje jo sukūrė naują, ES studijų srityje apskritai nederbančio doktoranto dėstomą privalomą kursą. Ankstesni studentų pasirašomi dalykiški, o ne pažiūromis grįsti skundai dėl administracijai artimos dėstytojos nebuvo tenkinami, priešingai, studentai sulaukdavo įtarimų, ar tikroji jų teikiama administracijai skundų priežastis nėra jiems nepriimtinos dėstytojos pažiūros. Santykiuose su „progresyvių“ ir „euroskeptiškų“ pažiūrų dėstytojais atvirai taikyti dvigubi standartai.

Atvirai diskriminacinio studentų prašymo tenkinimas tebuvo dalis ilgametės „neteisingų“ pažiūrų prof. V. Radžvilo persekiojimo kampanijos, kurią prof. R. Vilpišausko vadovaujama TSPMI administracija toleravo bei kurstė. Nuo 2010 metų kelis kartus mėginta siaurinti, jungti, naikinti prof. V. Radžvilo fundamentinius filosofijos kursus arba žeminti jų statusą ir pasiekiamumą. Tai darant motyvuota finansų trūkumu, tačiau atsisakyta tiek išorinių rėmėjų, tiek

neatlygintino dėstymo pasiūlymų. 2012 m. TSPMI doc. K. Maniokas viešai išvadino prof. V. Radžvilą „paranojiku ir pseudomokslininku“, tačiau administracija ne tik tylėjo dėl akivaizdaus VU akademinės etikos pažeidimo, tačiau minėtą tekstą įsidėjo į oficialų tinklaraštį. Vėlesniais metais prof. V. Radžvilo kursai jungti, siaurinti ir panaikinti. 2017 m. vasarą V. Radžvilas dėl viešų komentarų apie neigiamas tendencijas TSPMI įskųstas Akademinės etikos komisijai, kurios nepalankus sprendimas būtų suteikęs formalų pagrindą jo atleidimui. Galutiniu ir neskundžiamu VU centrinės akademinės etikos sprendimu pripažinta, kad prof. V. Radžvilas akademinės etikos nepažeidė, o TSPMI administracijos veiksmų etiškumą vertinti atsisakyta.

Paskutinis ir jžūliausias bandymas atleisti prof. V. Radžvilą vykdomas šiuo metu, kai VU rektorius, panaudojęs administracinę galią ir remdamasis „profesorių pertekliaus“ ir „personalo proporcijų“ argumentu nutarė neteikti konkursinės vietos politinės filosofijos profesoriui (*de facto* - prof. V. Radžvilo vietos). Profesorių skaičius mažinamas nesant jokių patvirtintų pokyčių programoje ir kursuose, dėl kurių iki šiol egzistavo prof. V. Radžvilo užimta vieta. Netrukus vyksiančiame konkurse dėl vienos profesoriaus vietos TSPMI Europos studijų katedroje prof. V. Radžvilas konkuruos su prof. Gediminu Vitkumi, kuriam ir yra pritaikytos konkursinės sąlygos ir kuris yra TSPMI Tarybos pirmininkas bei eurofederalistų sąjungos narys, taigi „teisingų“ pažiūrų atstovas.

Toks „subtilus“ atleidimas būtų ne tik grubus akademinės bendruomenės nario teisių pažeidimas, tačiau smūgis TSPMI studijų programų kokybei – visų pakopų studijos nuvertėja, likusios be aukščiausio lygio filosofinių disciplinų dėstymo.

Faktų visuma patvirtina, kad dabartinė TSPMI administracija kryptingai siekia įtvirtinti Institute „teisingo politinio mąstymo“ doktriną ir atitinkamai rengti indoktrinuotus politikos mokslų specialistus, t.y siekia paversti Institutą ideologizuota politikos specialistų rengimo įstaiga, primenančia sovietmečio marksizmo-leninizmo universitetą ar aukštąją partinę mokyklą. Tokie revizionistiniai TSPMI administracijos tikslai yra visiškai nepriimtini, jie prieštarauja VU misijai, pažeidžia VU Statuto ir Konstitucijos nuostatas. Tai menkina TSPMI prestižą ir Institute įgijamos kvalifikacijos vertę. Galiausiai kritinės minties suvaržymas Institute kelia pavojų ir Lietuvos nacionaliniam saugumui - mažinant filosofijos, politikos teorijos, idėjų istorijos studijų apimtį, varžant kritinį požiūrį bei ribojant pasaulėžiūrinės diskusijas, neišvengiamai smukdomas akademinis ir bendrasis intelektinis lygis, o tai lemia būsimųjų politologų ir diplomatų politinės situacijos suvokimą bei vertinimų adekvatumą, kuris tam tikromis sąlygomis gali būti lemingas Lietuvos valstybei.

Mes, Vilniaus Sąjūdžio“, „Vilniaus forumo“, „Talkos kalbai ir tautai“, „Lietuvos žmogaus teisių koordinavimo centro“ ir kitų organizacijų atstovai, reikalaujame:

1. Pašalinti iš Instituto studijų programų menkavertes ideologizuotas disciplinas ir kursus.
2. TSPMI Tarybą griežtai laikytis VU Statuto reikalavimų užtikrinant TSPMI mokslo bei tyrinėjimų dėstymo laisvę.
3. Be išlygų vykdyti TSPMI nuostatuose įtvirtintą įsipareigojimą plėtoti atvirą diskusijų aktualiais politikos klausimais erdvę.
4. Nedelsiant grąžinti iš pasirenkamojo į privalomąjį prof. Vytauto Radžvilo dėstomą kursą „Europos idėja: tapatumai ir reprezentacijos“.
5. Nutraukti bet kokią prof. V.Radžvilo ir kitų TSPMI mokslininkų bei dėstytojų persekiojimą už pažiūras ir įsitikinimus; nutraukti prof. V. Radžvilo pašalinimo iš TSPMI vykdymą.
6. TSPMI Tarybą ir VU Rektorių iki š.m. liepos 1 d. nuspręsti dėl TSPMI administracijos vadovo tinkamumo įgyvendinant VU misiją.

Raginame TSPMI ir visą Universiteto akademinę bendruomenę, politikus ir politologus, studentus ir alumnus aktyviai reikalauti, kad Institutas netaptų ideologizuota „teisingų pažiūrų“ politikos mokykla, kad būtų tvirtai laikomasi VU misijos, saugomas Instituto prestižas bei jame įgytos kvalifikacijos diplomo vertė, VU Statute įtvirtinta TSPMI atsakomybė tautai ir Lietuvos valstybei.

Pasirašo:

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Inicijatyvinės grupės klubas

Vilniaus Sąjūdžio Taryba

Vilniaus Forumas

Talka kalbai ir tautai

Žmogaus teisių koordinacinis centras

Jaunimo sambūris Pro Patria

Romas Pakalnis

Leonas Kerosierius

Kęstutis Dubnikas

Gintaras Karosas

Vytautas Budnikas

Vytautas Sinica